

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU.410.1.5.2025

**Pani
Marta Plecha
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Garbowie**

ul. Krakowskie Przedmieście 54
21-080 Garbów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące finansowania wypłaty bonu energetycznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Garbowie, ul. Krakowskie Przedmieście 54, 21-080 Garbów (dalej: GOPS).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marta Plecha, Kierownik GOPS, od 27 października 2011 r. (dalej: Kierownik).
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler/Kontrolerzy	Paulina Krysztofiuk-Jankowska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/16/2025 z 20 stycznia 2025 r. (akta kontroli str. 3)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, rzetelności i gospodarności wykorzystania przez GOPS dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat bonu energetycznego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: <ul style="list-style-type: none">- szczegółowe badanie próby wniosków o wypłatę bonu energetycznego w zakresie terminowości i rzetelności ich rozpatrywania,- weryfikacja wypłat bonu energetycznego,- analiza prawidłowości i terminowości sporządzenia rozliczenia otrzymanej dotacji na wypłatę bonu energetycznego.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej działania GOPS w zakresie wykorzystania dotacji z budżetu państwa na finansowanie bonu energetycznego, o którym mowa w ustawie o bonie energetycznym ³ .
Uzasadnienie oceny ogólnej	Do GOPS wpłynęło 879 wniosków, z których pozytywnie rozpatrzono 770 (87,6%). Wypłacono świadczenia w łącznej wysokości 326,6 tys. zł. W terminie do 60 dni od daty wpływu rozpatrzono 90% wniosków. Badanie 50 postępowań wykazało, że boni energetyczne przyznawane były na podstawie zweryfikowanych wniosków, m.in. w zakresie wpisania głównego źródła ciepła

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

³ Ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego (Dz. U. poz. 859, ze zm.).

do CEEB, jednakże GOPS nie udokumentował w aktach spraw faktu przeprowadzenia weryfikacji liczby osób znajdujących się w jednym gospodarstwie domowym. Dotacja na wypłatę świadczeń została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczona. Analiza 80 wypłat bonów energetycznych wykazała, że 27 z nich wypłacono niezwłocznie po wpływie środków na rachunek bankowy GOPS lub po rozpatrzeniu wniosków. W pozostałych sprawach, pomimo że GOPS posiadał środki finansowe, wypłata bonów nastąpiła w terminie od ośmiu do 35 dni od rozpatrzenia wniosków.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie od 1 sierpnia do 30 września 2024 r. do GOPS wpłynęło 865 wniosków o wypłatę bonu energetycznego. Po 30 września 2024 r. złożono 14 wniosków.

(akta kontroli str. 12-13)

2. W terminie 60 dni od dnia prawidłowego złożenia wniosku, tj. w terminie określonym w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, rozpatrzono 794 wnioski, w tym 716 pozytywnie i 78 odmownie.

(akta kontroli str. 12-13)

3. Po upływie 60 dni od dnia złożenia prawidłowego wniosku rozpatrzono 70 wniosków, z tego 54 pozytywnie i 16 negatywnie. Przekroczenie terminu 60 dni w 67 sprawach wynikało z oczekiwania na zaświadczenia z ZUS lub KRUS, niezbędne do weryfikacji danych we wnioskach, w dwóch – z konieczności przeprowadzenia pogłębionej analizy wniosku, a w jednym przypadku oczekiwano na dokumenty od wnioskodawcy

(akta kontroli str. 12-13, 25, 45-46, 48-49, 185-228)

4. Bez rozpoznania pozostawiono 15 wniosków, z tego 14 z uwagi na złożenie ich po terminie i jeden z uwagi na jego wycofanie przez wnioskodawcę, wydane zostały zawiadomienia o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia.

(akta kontroli str. 12-13, 70-71)

5-6. Wnioski złożone w 2024 r. zostały rozpatrzone przez GOPS przed 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 12-13)

7. W przypadku 215 wniosków wypłaty świadczenia dokonano w terminie siedmiu dni od dnia ich rozpatrzenia, a w pozostałych 555 przypadkach wypłaty świadczenia dokonano w terminie dłuższym niż siedem dni.

(akta kontroli str. 12-13)

8. Pozytywnie rozpatrzone wnioski zostały wypłacone do 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 12-13, 2-24, 146)

9. W wyniku analizy 50 spraw, z tego 40 rozpatrzonych pozytywnie łącznie na kwotę 20,5 tys. zł oraz 10, w których wydano decyzje o odmowie przyznania prawa do bonu energetycznego, ustalono m.in., że:

- 37 wniosków było kompletnych i prawidłowo wypełnionych, a w 13 przypadkach dotyczących wniosków o świadczenie podwyższone, w których wnioskodawcy spełniali kryterium dochodowe do wypłaty świadczenia, GOPS wezwał wnioskodawców do uzupełnienia wniosków

o dodatkowe dokumenty w zakresie potwierdzenia głównego źródła ciepła w domu, przy czym w jednym przypadku wezwanie było pisemne, a w pozostałych ustne (telefoniczne). Kierownik GOPS wyjaśniła, że w pierwszej kolejności podejmowano próby telefonicznego kontaktu, dla skrócenia czasu do dostarczenia dokumentów. Do osób, z którymi nie udało się nawiązać kontaktu telefonicznego wysyłane było pisemne wezwanie do uzupełnienia braków. Postępowanie takie miało na celu również niegenerowanie dodatkowych kosztów wynikających z opłat za wysłanie korespondencji;

- wnioski zweryfikowano pod kątem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz kryterium dochodowego, nie dokumentowano jednak w aktach sprawy faktu przeprowadzenia takiej weryfikacji (opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”);
- z 50 analizowanych wniosków, pięć zostało rozpatrzonych z przekroczeniem terminu 60 dni, tj. od 63 do 80 dni od dnia złożenia wniosku. Wynikało to z: oczekiwania na dokumenty od wnioskodawcy⁴, konieczności pogłębionej analizy wniosku, oczekiwania na dokumenty z KRUS i z ZUS, niezbędne do weryfikacji danych we wniosku. W każdym przypadku wysłano zawiadomienie do wnioskodawcy o przedłużeniu terminu załatwienia sprawy;
- wnioski⁵ złożone na podstawie art. 2 ust. 8 ustawy o bonie energetycznym były weryfikowane pod kątem wpisania lub zgłoszenia głównego źródła ciepła do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB). Fakt przeprowadzenia weryfikacji był udokumentowany;
- wnioskodawcom, których wnioski rozpatrzono pozytywnie, przesłano informację o przyznaniu bonu na wskazany adres poczty elektronicznej lub przygotowano pisemną informację do odbioru osobistego. W każdym z 10 przypadków odmowy przyznania prawa do bonu wydawano decyzję, zgodnie z art. 4 ust. 9 pkt 1 ustawy o bonie energetycznym. Przyczyną odmowy przyznania świadczenia w dziewięciu przypadkach było przekroczenie progu dochodowego, w jednym – niespełnienie przesłanek z art. 2 ust. 6 ustawy o bonie energetycznym. W każdej analizowanej sprawie przed wydaniem decyzji odmownej do wnioskodawcy wysłano informację o niespełnieniu przesłanek do wydania decyzji zgodnej z żądaniem strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań i o możliwości przedłożenia dodatkowych dowodów;
- w każdym przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku wypłacono bon energetyczny w przyznanej wysokości.

(akta kontroli str. 25-129, 147-158, 172-248)

10. Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o bonie energetycznym w dniu 14 sierpnia 2024 r. złożono do Wojewody Lubelskiego wnioski o przyznanie dotacji na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego i koszty obsługi zadania (na kwotę ogółem 358,9 tys. zł), a w dniu 5 września 2024 r. korektę wniosku na kwotę 349,2 tys. zł (w tym 339 tys. zł na wypłatę środków, a 10,2 tys. zł na koszty obsługi zadania).

⁴ Wnioskodawcę wezwano telefonicznie do uzupełnienia braków formalnych wniosku. Wnioskodawca ze względów zdrowotnych nie był w stanie dostarczyć stosownych dokumentów. W aktach sprawy znalazła się notatka w przedmiotowym zakresie. Sprawę rozpatrzono po 70 dniach.

⁵ 15 wniosków rozpatrzonych pozytywnie, trzy wnioski rozpatrzone odmownie.

Zapotrzebowanie na przekazanie środków złożono w dniach 2 października 2024 r. (na kwotę 206 tys. zł) i 13 listopada 2024 r. (163,8 tys. zł). Łączna kwota zapotrzebowania (369,8 tys. zł) była o 20,6 tys. zł wyższa niż wynikało to z korekty wniosku o przyznanie dotacji. Kierownik GOPS wyjaśniła, że przygotowując wniosek o drugą transzę analizowano wnioski, które były wciąż nierozpatrzone, w związku z czym nie posiadano dokładnej wiedzy jaka będzie kwota niezbędna do ich wypłaty. W porozumieniu z pracownikiem Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: LUW) zaplanowano transzę wyższą o 20,6 tys. zł.

Środki finansowe z LUW zostały przekazane na rachunek bankowy Urzędu Gminy Garbów w kwotach zgodnych z zapotrzebowaniem, w dniach: 18 października, 19 listopada oraz 21 listopada 2024 r.⁶ tj. we wnioskowanej wysokości. Na rachunek bankowy GOPS wpłynęły 23 października, 20 i 22 listopada 2024 r.

(akta kontroli str. 14-24, 132-146, 153-157, 165-171)

11. Wydatki na realizację zadania związanego z wypłatą bonów energetycznych wyniosły 336,3 tys. zł, w tym 326,6 tys. zł przeznaczono na wypłatę bonów energetycznych, a 9,7 tys. zł na koszty obsługi. Koszty obsługi, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym, stanowiły 3 % łącznej kwoty wypłaconych dotacji. Poniesione zostały na premie dla pracowników obsługujących zadanie i pochodne od tych wynagrodzeń, zakup licencji na program komputerowy do obsługi świadczeń, usług pocztowych i szkolenie pracowników. Zwrotu niewykorzystanej kwoty (33,5 tys. zł) do LUW dokonano 31 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 14-24, 132-146, 153-157, 159-164)

12. W wyniku analizy 80 spraw na kwotę 34,5 tys. zł, w tym 40 wniosków złożonych w ostatniej dekadzie września, ustalono, że wypłacono wszystkie przyznane bony. Wypłat dokonywano na podstawie zbiorczych list wygenerowanych z systemu do obsługi wniosków. Wypłata środków finansowych nastąpiła w sześciu przypadkach do 7 dni od dnia rozpatrzenia wniosków, w 24 przypadkach od 8 do 14 dni, w 19 od 15 do 21 dni, w dziewięciu od 22 do 30 dni, w 19 od 31 do 40 dni i w trzech od 43 do 44 dni.

W 53 sprawach wypłata przyznanych środków nastąpiła w terminie od 8 do 35 dni, pomimo że GOPS posiadał środki na wypłatę tych świadczeń, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 130-131, 146-148)

13. Rozliczenie dotacji celowej na wypłatę bonów energetycznych przedłożono do LUW w dniu 31 stycznia 2025 r., zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o bonie energetycznym. Rozliczenie zostało przekazane przez GOPS w Centralnej Aplikacji Statystycznej oraz w wersji papierowej podpisanej przez Wójta Gminy Garbów. Dane ujęte w sprawozdaniu były zgodne z ewidencją księgową.

(akta kontroli str. 10-11, 22-24, 132-146)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności GOPS w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieudokumentowanie przeprowadzonej weryfikacji wniosków o przyznanie bonu energetycznego pod kątem liczby osób w jednym gospodarstwie domowym/liczby gospodarstw domowych pod jednym adresem, co było działaniem nierzetelnym.

⁶ Uzupelnienie drugiej transzy o kwotę 20,6 tys. zł.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że przy rozpatrywaniu wniosków o wypłatę bonu weryfikowano skład osób w gospodarstwach domowych oraz liczbę gospodarstw pod tym samym adresem, korzystając z informacji ogólnie znanych pracownikom realizującym wypłatę bonu, bowiem ci sami pracownicy rozpatrywali również wnioski o świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dodatkowo każda niejasność była wyjaśniana z pracownikami socjalnymi, którzy mają wgląd w skład i funkcjonowanie rodzin oraz z pracownikiem Urzędu Gminy zajmującym się sprawami związanymi z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Brak sporządzania notatek z weryfikacji wynikał z tego, że okres realizacji bonów energetycznych zbiegł się w czasie z przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków o zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego na nowy okres zasiłkowy 2024/2025. Skracano więc procedury kładąc nacisk na dogłębną analizę wniosków.

Zgodnie z art. 14 § 1a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷, sprawy powinny być prowadzone i załatwiane na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Rzetelność działania GOPS w zakresie weryfikacji wniosku o wypłatę bonu, dokonywanej na podstawie art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o bonie energetycznym, wymaga natomiast śladu rewizyjnego w tym zakresie.

(akta kontroli str. 26-129, 153-157, 172-248)

2. Wypłata 53 świadczeń na łączną kwotę 21 792,26 zł została dokonana w terminie od ośmiu do 35 dni od dnia rozpatrzenia wniosku, pomimo posiadania środków finansowych na ten cel, co było działaniem nierzetelnym.

Kierownik jednostki wyjaśniła, że wypłaty bonów były dokonywane sukcesywnie w zależności od liczby rozpatrzonych wniosków oraz posiadanych środków finansowych. W odniesieniu do 23 wniosków wypłaconych w terminie od 8 do 14 dni od dnia ich rozpatrzenia, Kierownik wskazała, że zostały wypłacone w pierwszej kolejności podczas tworzenia nowej listy wypłat. Odnośnie do pozostałych wniosków, wyjaśniła, że data wypłaty świadczeń ustawiła się w systemie automatycznie i przez przeoczenie pracownika nie zostały zmienione daty w harmonogramie wypłat i dane pozycje wczytały się odpowiednio na listy wypłat z 13 grudnia 2024 r. (17 wniosków) oraz 30 grudnia 2024 r. (13 wniosków).

NIK zauważa, że art. 5 ust. 1 ustawy o bonie wskazuje, że bon energetyczny powinien być wypłacony niezwłocznie po jego przyznaniu.

(akta kontroli str. 130-131, 153-157, 146-148)

V. Uwagi i wnioski

W związku z zakończeniem przyznawania oraz wypłaty bonów energetycznych, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych ani uwag w tym zakresie.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie

pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 24 marca 2025 r.

Kontroler

Paulina Krysztofiuk-Jankowska
Inspektor kontroli
państwowej
/podpisano elektronicznie/

Dyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/

niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.